

AMERİKAN YÜZYILI BITTİ Mİ?

Joseph S. NYE

Çevirmen: Burç BEŞGÜL

ULUSLARARASI
İLİŞKİLER
KÜTÜPHANESİ

“Amerikan gücünün geleceği, yüzyılımızın mühim sorusudur. Kimse, bu soruyu cevaplamakta Joe Nye’den daha donanımlı değildir.”

**Korgeneral Brent Scowcroft, ABD Hava Kuvvetleri
(emekli) eski Başkanlık Ulusal Güvenlik Danışmanı**

“Amerikan gerilemesine dair telaşın, soğukkanlı, üzerinde dşnlmş ve dikkatli bu panzehri, Nye’in, Amerikan liderliğine karşı tüm meydan okumalarla meşgul olabilmekteki şaşırtıcı kapasitesini göstermektedir.”

Michael Ignatieff, Harvard Kennedy School

Tam vaktinde çıkan bu derli toplu kitapta Joe Nye, Amerikan öncülüğünün, diplomasi ve işbirliği vasıtasıyla devamına yönelik ‘güçlü’ bir gerekçe önermektedir. Bu strateji, aşını yayılma veya tasarruf politikaları yerine dirayetli güce Amerikan istisnailiğinin uygulanması olacaktır.”

**Robert B. Zoellick, Dünya Bankası Grubu eski
Başkanı, ABD Ticaret Temsilcisi, ve
ABD Dışışleri Bakan Yardımcısı**

“Amerikan gerilemesinin geri dnlmezliğinin kesinliği yoktur. Joe Nye’in ikna edici analizi, uluslararası düzenin geleceğinin, ve ABD ile Çin’in bunun içindeki ilgili rollerinin, Amerikan gücünün “doğal” uzanımlarını, derinliğini, ve sürekliliğini bir şekilde belirlemiş bir takım baskın, belirleyici, tarihsel gçten ziyade, bir dizi ana i ve dış politika seçimleri ile şekillendirileceğini göstermektedir. Joe Nye’in haklı olarak savunduğu gibi, devletler tarihi, bundan daha dinamik bir süreçtir.”

Kevin Rudd, Avustralya eski Başbakanı

“Joe Nye’ı okumaya her zaman değer – soğuk olmadan nesnel, ders vermeden bilgili. İntizamsız dünyamızın, burada ortaya atılan meydan okumalara verilen cevaplara ihtiyaı bulunmaktadır.”

**David Miliband, 2007-10
Birleşik Krallık Dışışleri Bakanı**

“Nye’in ustaca analizi, Amerikan üstünlüğünün devamının savunucularına, gerilemecileri, savlarıyla meşgul etmeye, ve hatta varsayımlarını gözden geçirmeye zorlarken, en inanılır savunmayı nasıl yapacaklarını göstermektedir.

Amitav Acharya, American University, ve *The End of American World Order* kitabının yazarı

“Bu başyapıtında Joe Nye, büyük fikirler hakkında akıllı kitapların, en güzel, küçük paketlerde sunulduğunu ispatlamaktadır: Bush yönetimi faciasından beri, üzerine bunca safsatanın yazıldığı bir konuda okuyacak tek bir kitap arıyorsanız, bu odur. Dengeli, anlaşılır, bilgili – ancak, bilhassa bilge – olan Nye bir sefer daha, hepimizin dünya hakkında düşünmemizi etkilemeye neden devam ettiğini göstermektedir.”

Michael Cox, LSE IDEAS

“Joe Nye’in zeki analizi, ‘Amerikan yüzyılı’nın’ sona ermesi şöyle dursun, daha az baskın olan bir Amerika ve daha karmaşık bir dünya ile, bir sonraki dönemin daha farklı görüneceğine dair gerçekten inandırıcı bir analiz yapmaktadır. Bu, en çekici argüman olmasa da tamamen ikna edicidir.”

Wolfgang Ischinger, Münih Güvenlik Konferansı Başkanı ve Almanya’nın eski ABD Büyükelçisi

“Her zamanki duruluğu ve kavrayışıyla Joe Nye, sert ve yumuşak gücü, devlet ve devlet dışı aktörleri, ve hakimiyet bittiğinde liderliğin nasıl korunacağını inceleyerek bize etkileyici bir analiz sunmaktadır. Avrupalı okurların, ABD deneyimlerinden, ve bunların, AB’nin evrimine yönelik derslerinden öğrenecekleri çok şey vardır.”

Mario Monti, (2011-13) İtalya Başbakanı ve Bocconi Üniversitesi Rektörü

Amerikan Yüzyılı Bitti mi?

Çeviren: Burç Beşgül

Is the American
Century Over?

Joseph S. Nye Jr.

Küresel Gelecekler Dizisi

Mohammed Ayoob, *Will the Middle East Implode?*

Christopher Coker, *Can War be Eliminated?*

Howard Davies, *Can Financial Markets be Controlled?*

Jonathan Fenby, *Will China Dominate the 21st Century?*

Jan Zielonka, *Is the EU Doomed?*

Çeviren: Burç Beşgül

Amerikan Yüzyılı Bitti mi?

Joseph S. Nye Jr.

Is the American
Century Over?

polity

ISBN: 978-605-65942-3-6
1. Basımdan Çeviri, Nisan 2016

AMERİKAN YÜZYILI BİTTİ Mİ?
IS THE AMERICAN CENTURY OVER?
Joseph S. Nye Jr.
Çeviren: Burç Beşgül

© Copyright 2015, Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi adına RÖLE AKADEMİK YAYINCILIK. SERTİFİKA NO.: 28503
Bu baskının bütün hakları Röle Akademik Yayıncılığa aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.
Copyright © Joseph S. Nye Jr. 2015
The right of Joseph S. Nye Jr. to be identified as Author of this Work has been asserted in accordance with the UK Copyright, Designs and Patents Act 1988.
First published in 2015 by Polity Press.
Reprinted 2015 (nine times)

Genel Proje Koordinatörü: Esra DİRİ - uikutuphanesi@yahoo.com.tr
Birinci Basım: İstanbul - Nisan 2016
Baskı: Birlik Fotokopi Baskı
Ozalit ve Büro Malz.
San.Tic. Ltd. Şti. Sertifika: 20179

Röle Akademik Yayıncılık
Güzelce Mah. Aydınlar Cad. No.: 358
(Jandarma Kampı Yanı)
34530, Büyükçekmece, İstanbul.
Telefon: (212) 868 04 26

ULUSLARARASI
İLİŞKİLER
KÜTÜPHANESİ

İçindekiler

<i>Teşekkür</i>	vi
1 Amerikan Yüzyılının Tesisi	1
2 Amerikan Gerilemesi?	16
3 Meydan Okuyanlar ve Nispi Gerileme	23
4 Çin'in Yükselişi	46
5 Mutlak Gerileme: Amerika, Roma Gibi mi?	71
6 Güç Kaymaları ve Küresel Karmaşa	94
7 Sonuçlar	113
<i>İlaveten Okumalar</i>	128
<i>Son Notlar</i>	134

Teşekkür

Polity Press'ten Louise Knight'a, bu konu üzerine yirmi yıldan fazla düşündüklerimi özetlemem ve bunları genel okuyucuya yönelik güncellemem için bu kısa kitabı önerdiği için teşekkür ederim.

Robert O. Keohane, Strobe Talbott, ve Ali Wyne, ilk kopyaya faydalı yorumlarda bulunmuşlardır. Inesha Premaratne, harika bir araştırma asistanı olmuş, Jeanne Marasca da, nice yıllar iyi bir genel asistan olmuştur. *The Center for Public Leadership*'teki ve *Harvard Kennedy School of Government* içindeki *Belfer Center for Science and International Affairs*'deki meslektaşlarıma, izleyen sayfalarda yansımaları bulduğunu ümit ettiğim destek ve entelektüel teşvik için minnettarım. Bilhassa, Molly Harding Nye'a, sadece taslağı okuduğu ve üzerine yorum yaptığı için değil, her şeyi mümkün kılan yaşam desteği için de teşekkür ederim.

Teşekkür

Hiçbir yazar çevresinden izole değildir. Amerikan yüzyılı boyunca yaşarken, bir çok kişiden yararlanarak öğrendim. Hepsine müteşekkirim.

1

Amerikan Yüzyılıının Tesisı

Amerikan Yüzyılı bitti mi? Birçoğunun böyle düşündüğü anlaşılıyor. Son yıllardaki kamuoyu yoklamalarında, incelenen 22 ülkeden 15'indeki çoğu katılımcının, Çin'in, dünyaya öncülük eden güç olarak Birleşik Devletler'in ya yerine geçeceğini ya da çoktan onun yerine geçtiğini söylediğini göstermiştir. 2014 yılındaki bir Pew kamuoyu yoklaması, 2011 yılındaki yüzde 38'e karşılık, Amerikalıların sadece yüzde 28'inin, ülkelerinin "diğerlerinden önde olduğunu" düşündüklerini bulmuştur. Yine de belki, Mark Twain'in meşhur esprisindeki gibi "ölüm haberlerim fazlasıyla abartılmıştır."

On sekizinci yüzyıldaki Amerikan bağımsızlığından sonra, İngiliz siyasetçi Horace Walpole, İngiltere'nin, Sardinya seviyesine düşürülmesine hayıflanmıştı. Oysa, İngiltere, küresel bir güç olarak ikinci yüzyılı yaratan sanayi devrimi ile dönüşmek üzereydi. 1980'li

Amerikan Yüzyılının Tesisi

yılların ortasında bir MIT iktisatçısı, İngiliz imparatorluğu iki yüzyıl ayakta kaldıysa neden “biz yaklaşık 50 yıl sonra geriliyoruz?” diye sormuştu.¹ Sovyetler Birliği’nin, Birleşik Devletleri dünyanın yegane süper gücü olarak bırakan çöküşü arifesinde, çok satan kitaplar, ABD’nin durumunu, II. Felipe İspanyasının gerilemesiyle kıyaslıyordu. Birleşik Devletler, tek kutuplu bir dünyada tek süper güç olduktan sonra da önde gelen bir siyaset bilimci, bunun hızla sona ereceği kehanetinde bulunmuştu.² Uyarı niteliğinde böyle örnekler nedeniyle, başlığımızdaki soruyu cevaplamaya çalışırken aklımızdan tevazuyu çıkarmamız gerekmektedir.

Yüzyıl ne zaman başladı?

Öncelikle, “Amerikan yüzyılı” ile ne kastettiğimiz konusunda net olmalıyız. Ne zaman başladı? Muhtemel bir tarih, Birleşik Devletler’in dünyanın en büyük sanayi gücü haline geldiği on dokuzuncu yüzyılın sonu olabilir. Yirminci yüzyıl başlarken Birleşik Devletler, dünya ekonomisinin neredeyse bir çeyreğine tekabül etmekteydi ve bu, II. Dünya Savaşı arifesinde de hala geçerliydi.³ Bu savaş tüm büyük ekonomileri harap ederken Amerikan ekonomisini güçlendirdiğinden, Birleşik Devletler, hemen savaş sonrası dönemde dünya ekonomisinin yaklaşık yarısını temsil etmekteydi.

Amerikan Yüzyılının Tesisi

Yavaş yavaş, kısmen Amerikan politikalarının sonucunda diğer ekonomiler bellerini doğrultup büyürken, olağandışı Amerikan payı, yüzyılın geri kalanında sürdüreceği, dünya ekonomisinin kabaca bir çeyreklik savaş-öncesi miktarına dönmüştür. Ancak bu “normal dönüş”, Amerika’nın gerilediği algılarına yol açan, Amerika’nın 1945 yılından 1970 yılına kadar dünya ekonomisindeki payının küçülmesi anlamına gelmiştir.

Onu, en büyük ekonomiye sahip ülke bakımından tanımlarsak, Amerikan yüzyılı kabaca, yirminci yüzyıla denk gelmiş, yüzyılın ortasında zirvesine ulaşmış, araştırmacıların, Çin’in Birleşik Devletler’i dünyanın en büyük ekonomisi olarak geçeceğini beledikleri, takriben bir sonraki on yılda da sona ermiş olur. Dünya Bankasının bir birimi, “Satın alma gücü paritesi” denilen bir düzenleme kullanarak, Çin’in, Birleşik Devletler’i toplam gayrisafi yurtiçi hasılda (GSYİH) halihazırda geçmiş olduğuna inanmaktadır.⁴ Ekonomileri, para birimlerinin döviz kuru ile ölçen diğer tahminler, Çin’in on yıl içinde dünyanın en büyük ekonomisi olacağını ileri sürmektedir. Bu, Amerikan yüzyılının sonunu görmek üzere olduğumuz anlamına mı gelmektedir?

Tam olarak değil. Güç, istediği sonuçları elde etmek için birinin diğerlerini etkileme yeteneği olup onu uygulamak için üç yol bulunmaktadır: zorlama (değnek); harcamalar (havuç); ve cazibe veya ikna. Değnek ve